

ADRIANA LASTIČOVÁ*

Československá trilógia Sylvie Germainovej: kultúrne mosty medzi Západom a Východom

LASTIČOVÁ, A.: Sylvie Germain's Czechoslovak trilogy: cultural bridges between West and East. *Slavica Slovaca*, 59, 2024, No 3, pp. 495-501 (Bratislava).

In this paper, we present and analyse the so-called Czechoslovak trilogy by the contemporary French author Sylvie Germain, which consists of three independent works: *La Pleurante des rues de Prague* (1992), *Immensités* (1993) and *Éclats de sel* (1996). Using the methodological basis of the thematicism and the classification into hyperonymic categories, we establish the recurrent thematic elements that have to do with the spiritual quest in the narrative plot of these works. At the same time, we point out the numerous references Sylvie Germain makes to Czech and Slovak literature and art. Her profound knowledge of the culture of this Central European country and her desire to make it more visible in France means that Sylvie Germain's Czechoslovak trilogy can be considered as one of the cultural bridges between the West and the East.

Sylvie Germain, Czechoslovakia, Prague, God, spiritual quest, Czech and Slovak poetry in the work of Sylvie Germain.

1. Sylvie Germainová a Československo

Francúzska spisovateľka Sylvie Germainová (*1954, členka Kráľovskej akadémie francúzskeho jazyka a literatúry v Belgicku), je slovenským čitateľom, žiaľ, málo známa, keďže z jej rozsiahleho, a doma vo Francúzsku i v zahraničí veľmi oceňovaného, diela boli do slovenčiny preložené zatiaľ len dva romány: v roku 1998 vyšiel v preklade Pavla Vilikovského román *Dieťa Medúza*¹ a v roku 2005 nasledovala *Pieseň neláskavých*² v preklade Igora Navrátila. Do čestiny boli preložené aj jej vôbec prvý vydaný román *Kniha noci*³ (v čestine 1997) a jeho voľné pokračovanie *Jantarová noc*⁴ (české vydanie je z roku 2005), obe knihy su však dnes už vypredané.

V česko-slovenskom kontexte ide o zaujímavú autorku, keďže Sylvie Germainová výborné pozná bývalé Československo a českú a slovenskú kultúru, žila totiž v Prahe sedem rokov, na sklonku socialistického režimu a v prvých rokoch demokracie, keď pôsobila ako profesorka na pražskom francúzskom lýceu v rokoch 1986–1993. Práve v tomto období mala príležitosť hlbšie

* Dra. Adriana Lastičová, Departamento de Estudios Románicos Franceses Italianos y Traducción, Facultad de Filología, Universidad Complutense de Madrid, c/ Profesor Aranguren, s/n, 28040 Madrid, España; adrilast@ucm.es; orcid.org/0000-0001-6247-6248.

¹ Germainová, S.: *Dieťa Medúza*. Preklad Pavel Vilikovský. Bratislava: Causa, 1998.

² Germainová, S.: *Pieseň neláskavých*. Preklad Igor Navrátil. Bratislava: Slovart, 2005. 255 s.

³ Germainová, S.: *Kniha noci*. Preklad Věra Dvořáková. Praha: Dauphin, 1997. 296 s.

⁴ Germainová, S.: *Jantarová noc*. Preklad Věra Dvořáková. Praha: Academia, 2005. 354 s.

spoznať krajinu, jej obyvateľov a predovšetkým zoznámiť sa s kultúrou, umením, samotnými umelcami a aj literatúrou v oboch jazykoch. Tieto znalosti využila v svojich dielach, často v nich cituje napríklad českých básnikov alebo opisuje umelecké diela strednej Európy a preto je plným právom možné vnímať ju ako autorku, ktorá stavia kultúrne mosty medzi Západom a strednou Európou. S jej pobytom v bývalom Československu súvisí aj tzv. československá trilógia, ktorá bude predmetom tejto štúdie. Ide o tri diela, ktoré vyšli v čase pobytu Sylvie Germainovej u nás alebo tesne po jej návrate do Francúzska a navyše boli inšpirované Prahou a do textu kníh sú výstižne zapracované, či už priamo alebo nepriamo, mnohé intertextuálne odkazy na českú a slovenskú poéziu a výtvarné umenie.

2. Československá trilógia Sylvie Germainovej

Československú trilógiu tvoria tri samostatné, na seba nenadväzujúce knihy: prvou je lyricko-onirický text *La Pleurante des rues de Prague*⁵ (v preklade by názov znel Plačka z pražských ulíc), vydaný v roku 1992; v roku 1993 nasledoval román *Immensités*⁶ (možný preklad by znel ako Nekonečnosť), ocenený francúzskou literárnou cenou Louisa Guillouxa; a v roku 1996, už po autorkinom návrate do rodného Francúzska, vyšiel román *Éclats de sel*⁷ (ktorého názov by sa dal preložiť ako Úlomky soli).

La Pleurante des rues de Prague je lyrickým textom v próze, rozdeleným do dvanástich kapitol, pričom každá z nich má podobu opisu zjavenia legendárnej bytosti, v knihe nazývanej „okoloidúca“, „plačúca“ alebo „obryňa“, akoby ochrankyňa a duchovná pamäť mesta, ktoré vo svojich dejinách veľa vytrpelo. Táto plačúca žena sa zrodila „zo všetkých pražských kameňov – z kameňov Hradčanského hradu i Vyšehradu, z ich hradieb a veží, z mostov, bazilík a kostolov, z dlažby ulíc, zo schodísk, z uličiek geta“,⁸ je teda akoby stelesnením kolektívnej pamäti mesta i krajiny a dáva nový život miestam a hlas tým, ktorí už nie sú, či už sú to prestížni umelci (Franz Kafka, poľský spisovateľ Bruno Schulz, český detský básnik Franta Bass či americký fotograf ruského pôvodu Roman Vishniac) alebo obyčajní ľudia, obyvatelia Prahy, usmrtení napríklad v Terezíne. Dielo nie je ľahké klasifikovať do kategórií,⁹ ide o nadčasový lyrický text, do ktorého sú umne zakomponované odkazy na geografické reálie, i na skutočne žijúce osoby a toto všetko autorka navyše podfarbuje mystickým intertextom a početnými citátmi z českej a slovenskej poézie (viď aj ďalej), v skratke sa však dá povedať, že ide o alegóriu na Prahu, ako symbolu tragédie, ktoré mesto v 20. storočí zažilo (nacizmus, nastolenie komunizmu, Pražská jar, atď.). Hlavným hrdinom príbehu je teda mesto, Praha. Praha však nie je len obyčajným mestom. Podobne ako iné európske mestá, napríklad Rím, je sama osebe mýtom, mestom na križovatke predstavivosti, magickým hlavným mestom Európy, ako povedal André Breton.¹⁰ Od sedemnásteho storočia inšpirovala Praha mnoho príbehov, či už medzi českými autormi alebo zahraničnými: dôkazom toho je napríklad Apollinairov román *Le Passant de Prague* (1902) alebo *Pražský chodec* od Vítězslava Nezvala (1938) a Sylvie Germainová sa týmto dielom pridala k zástupom autorov, ktorí vzdali hold Prahe.

Ale mesto a potulky po pražských uliciach sú podstatnou súčasťou aj dvoch ďalších diel tzv. československej trilógie. Hlavným hrdinom románu *Immensités* je Prokop Poupa, bývalý

⁵ Germain, S.: *La Pleurante des rues de Prague*. Paris: Éditions Gallimard, 1992. 126 s.

⁶ Germain, S.: *Immensités*. Paris: Éditions Gallimard, 1993. 255 s.

⁷ Germain, S.: *Éclats de sel*. Paris: Éditions Gallimard, 1996. 176 s.

⁸ Germain, S.: *La Pleurante des rues de Prague*, c. d., s. 115.

⁹ Bližšie pozri aj napríklad Parisse, L.: *La pleurante des rues de Prague de Sylvie Germain*. In Rabaté, D. (ed.): *L'invention du solitaire*. Pessac: Presses Universitaires de Bordeaux, 2003. <https://doi.org/10.4000/books.pub.6090>

¹⁰ Ripellino, A. M.: *Praga magica. Voyage initiatique à Prague*. Traduit de l'italien par Jacques Michaut-Paterno. Paris: Terre humaine/Plon, 1999. 394 s.

univerzitný profesor literatúry, ktorý sa na začiatku románu živí zametáním pražských ulíc. Je to za trest, že nezdieľa ideály komunistickej strany. On a jeho skupina priateľov predstavujú československý disident, mužov a ženy odsunuté na okraj spoločnosti počas komunizmu. Jedného dňa pri pive vo svojej obľúbenej krčme začnú debatu o rímskych bôžikoch Laroch,¹¹ každý z nich si predstavuje, že nad nimi bdie taký Lar, a od tohto momentu sa začína Prokopovo skutočné duchovné hľadanie. Nežná revolúcia¹² umožní disidentom návrat do spoločnosti, Prokop začne pracovať ako redaktor vo vydavateľstve, ale naďalej sa bude túlať, sám, pražskými ulicami, občas v stave zamyslenia, a klásť si otázky o mlčaní Boha, o bolesti ľudí, ktorí boli zbavení radosti z lásky, o zle a v istom zmysle by sa dalo povedať, že román je o utrpení tých, ktorých Nežná revolúcia „neoslobodila“, keďže hľadanie odpovedí na existenčné otázky o zmysle života či existencii Boha nezávisí od politického režimu, ako výstižne ilustrujú nasledovné riadky románu: „Sloboda, sloboda! – kričal dav, ktorý sa v jeden krásny novembrový deň spustil z výšin Vyšehradského cintorína. Sloboda – všetko pekné, ale čo presne? Konečne sa ju podarilo získať späť, tú slobodu, za ktorú Prokop tak dlho bojoval, v mene ktorej trpel muky a urážky. Ale obrovská požiadavka obsiahnutá v tomto slove ho už posúvala, vzdŕaľovala k novým oblastiam, k vzdialenému horizontu.“¹³ Prokop si musí prejsť osobnou revolúciou, a až keď sa vnútorne oslobodí, dokáže prijať utrpenie a bolesť, načúvať tichu, získa nový pohľad na svet: autorka toto symbolicky zakomponovala aj do výberu mena hlavnej postavy, keďže krstné meno Prokop sa dá interpretovať ako implicitný odkaz na svätého Prokopa, sázavského opáta z 11. storočia, a v priezvisku Poupa možno začuť „poupátko“ (púčik ruže pripravený na rozkvitnutie), nakoľko dej románu je vlastne o duchovnom hľadaní protagonistu cestou pomalého klíčenia až po „vyklíčenie“.

Hlavným hrdinom druhého románu je Ludvík, spisovateľ a prekladateľ v strednom veku, ktorý sa po Nežnej revolúcii vracia z emigrácie späť do vlasti. Po sklamaní a zrade v láske hľadá sám seba. Zatiaľ čo jeho ctený učiteľ Joachim Brum zomiera, v deň a v čase, ktorý si sám zvolil, Ludvík je konfrontovaný so sériou zvláštnych stretnutí, počas ktorých mu jeho spoločníci naskočia filozofické a teologické otázky, z ktorých ako najdôležitejšia vystupuje téma soli (odtiaľ názov románu), symbolu s viacerými možnými interpretáciami: čistoty, nevinnosti, slz, smútku a obety Bohu. Ludvík je *homo viator*, ktorý hľadá „sól života“, ktorú kedysi stratil. Román možno považovať za akúsi metafikciu, v ktorej Sylvie Germainová vzdáva hold Prahe, Baudelairovi, Apollinairovi, a surrealistom všeobecne, ale aj židovskej tradícii a alchýmii, českému umeniu a slovenskej prírode (jedna kapitola sa odohráva v Tatrách). Ludvíkovi sa nakoniec podarí rozlúštiť Brumov rozmazaný odkaz na pohľadnici, ktorú mu poslal k Vianociam tesne pred smrťou,

¹¹ Larovia boli rímske ochranné božstvá, ktoré strážili rôzne miesta, najmä obytné domy.

¹² Nežná revolúcia je na stránkach knihy opísaná takto: „Mais un peu plus lois, dans l'avenue Nationale, des policiers embusqués attendaient les manifestants, matraques au poing. Ils eurent beau frapper, ils ne semèrent qu'une panique provisoire. Ce fut aux joyeux saluts des ouvrières que répondit ce mois de novembre, non aux coups des matraques. La ville entière se fit théâtre, tout le pays entra en scène, et le château ouvrit bientôt ses portes à un dramaturge. Un nouveau répertoire s'annonçait.“ Germain, S.: *Immensités*, c. d., s. 146.

V preklade: „O kúsok ďalej, na Národnej triede, však na demonštrantov čakala polícia v zálohe s obuškami v rukách. Nech sa snažili akokoľvek, vyvolali len dočasnú paniku. November reagoval na veselé mávanie uvádzačiek divadiel, nie na údery obuškami. Celé mesto sa premenilo na divadlo, celá krajina vyšla na javisko a hrad čoskoro otvoril svoje brány dramaturgovi. Ohlasoval sa nový repertoár.“ (preklad Adriana Lastičová)

¹³ Germain, S.: *Immensités*, c. d., s. 150.

Text v origináli: „Liberté, liberté! avait crié la foule descendue un beau jour de novembre des hauteurs du cimetière de Vyšehrad. Liberté – très bien, mais pour faire quoi, au juste? Elle était enfin reconquise cette liberté pour laquelle Prokop avait si longtemps lutté, au nom de laquelle il avait subi tourments et affronts. Mais l'immense exigence contenue en ce terme déjà se déplaçait, elle dérivait vers des zones nouvelles, vers un lointain horizon.“

a jeho duchovné hľadanie, podobne ako u Prokopa, vyvrcholí stretnutím so sebou samým a novým pohľadom na svet.

3. O hľadaní boha a seba samého a o kultúrnych mostoch medzi Východom a Západom

Hoci je každé dielo tejto tzv. československej trilógie iné, určité tematické body sa opakujú a umožňujú vytvoriť komparáciu týchto troch diel a nasledovnú kategorizáciu do tzv. hyperonymických kategórií.¹⁴ V prípade oboch románov je zrejmé, že východiskovým bodom je trpiaci hrdina (prvá hyperonymická kategória), či už je to Prokop čeliaci odchodu syna do zahraničia a nemožnosti vykonávať svoje povolanie učiteľa alebo Ludvík sklamaný láskou a životom, ale *de facto* aj Plačka trpí za všetkých, čo tiež trpeli. Ide o archetypálne situácie, ktoré dodávajú deju určitú dynamiku a emocionálny náboj, navyše sú tieto situácie zakorenené v ľudskej prirodzenosti, a preto sú kolektívne zrozumiteľné bez ohľadu na krajinu alebo jazyk a dodávajú dielu Sylvie Germainovej univerzálny charakter napriek tomu, že dej je umiestnený do strednej Európy a podmienený historickými udalosťami tohto regiónu. Inak povedané, autorka nastoľuje zásadné existenčné otázky a tak sa hranice medzi Západom a Východom stierajú. U oboch hrdinov sa opakuje aj motív duchovnej cesty (druhá kategória), symbolicky reprezentovanej potulkami po pražských uliciach, prípadne po iných lokalitách Československa (napríklad Kuks v *Immensités* a Tatry v *Éclats de sel*). Hľadanie všeobecného a individuálneho zmyslu existencie, úsilie porozumieť jedinečnosti vlastného bytia sú skutočnou dejovou líniou oboch románov, i lyrickej Plačky, nezávisle na tom, že sa odohrávajú v Prahe. A samotné hľadanie, ktoré symbolizujú Prokop i Ludvík a ktoré je majstrovsky zhrnuté v odkaze na rozmazanej pohľadnici od Bruma,¹⁵ je vyzdvihnuté ako jeden z cieľov ľudskej existencie: pretože najdôležitejšie je nikdy neprestať hľadať, „nasledovať hviezdu mudrcov“¹⁶ a cesta, ktorú naši protagonisti absolvujú na svojich potulkách Prahou, je symbolom tejto vnútornej púte.

Podľa francúzskeho kritika Dominiqua Viarta patrí Sylvie Germainová do kategórie „nových mystikov“¹⁷ a Milène Moris Stefkovicová je toho názoru, že väčšina spisovateľkiných diel si zaslúži kvalifikáciu „mystické“, keďže sa točí okolo duchovného hľadania človeka alebo „intuitívneho vnímania tajomnej prítomnosti a priameho spojenia človeka s nevyjadriteľným“¹⁸ a dodáva, že Sylvie Germainová je mystickou spisovateľkou nielen pre túto tematickú prítomnosť božskej konštanty v jej diele, ale aj pre jej „modus loquendi“, ktorý je nevyhnutný na vyjadrenie skúsenosti nevysloviteľného. A práve s poetikou nevysloviteľného súvisí ďalší tematický motív opakujúci sa v československej trilógii (tretia hyperonymická kategória): kritiku postupu snažiť sa pochopiť všetko rozumom, prípadne vedecky vysvetliť. Ide teda o kritiku pozitivistického redukcionizmu, ktorý nie je neschopný akceptovať, že otázka existencie boha nie je v rozsahu vedeckého výskumu. Postavy Sylvie Germainovej, či Prokop alebo Ludvík, sa musia naučiť dívať na svet novými očami, tak povediac cez srdce, musia „počúvať ticho a skúmať neviditeľné“,¹⁹ lebo to sú „najvyššie úkony pozornosti a vedomia, ktoré musí živý človek vykonať“.²⁰ Sylvie Germainová v texte románov naznačuje, že mystické splynutie človeka prechádza cez

¹⁴ Ide o postup spopularizovaný literárnou spoločnosťou SATOR (Société d'analyse de la topique romnasque), ktorá bola založená na Sorbone v roku 1986 profesorom Henri Couletom.

¹⁵ V skutočnosti ide o citát z jednej Apollinairovej básne.

¹⁶ Germain, S.: *Éclats de sel*, c. d., s. 112.

¹⁷ Viart, D. – Vercier, B.: *La Littérature française au présent*. Paris: Bordas, 2008, s. 347-352.

¹⁸ Moris Stefkovic, M.: *La langue de Sylvie Germain: un style mystique et poétique*. In Narjoux, C. – Dürrenmatt, J. (dir.): *La langue de Sylvie Germain*. Dijon: Éditions Universitaires de Dijon, 2011, s. 22.

¹⁹ Germain, S.: *Immensités*, c. d., s. 254.

²⁰ Germain, S.: *Immensités*, c. d., s. 254.

zmysly: zrak, sluch a zmyslové vnemy, čo ju robí dedičkou veľkých mystikov, ako bol sv. Ján z Kríža. Trajektória oboch hlavných hrdinov českolovenských románov vyvrcholí, keď si obaja uvedomia, že Boh nie je nekonečná substancia mimo nás a jeho poznanie nie je založené na vonkajších údajoch, ale na hľadaní inej, vnútornej pravdy, ako to Ludvíkovi vysvetlí aj trafikár, s ktorým za jednej zimnej noci popíja kávu, keď hovorí o tom, čo je poznanie: „poznať neznamená zhltnúť kilá obrazov a rečí; sme presýtení a trpíme zažívacími ťažkosťami, ale pretože sme opojení, chceme viac. Nie, vedieť neznamená vidieť a počuť všetko vo veľkom, znamená naučiť sa vopred triediť, vážiť, pozeráť a počúvať zo srdca.“²¹ Ako sme uviedli v úvode, Sylvie Germainová sa výborne orientuje v českej a slovenskej poézii, vo všetkých troch dielach explicitne vyzýva k intertextuálnemu čítaniu svojej knihy, keď v úvode každej kapitoly *La Pleurante des rues de Prague* (Plačky) alebo ako výborne zakomponovaný prvok do deja románov uvádza citát z nejakého českého alebo slovenského autora: napríklad v prípade Prokopa debata v krčme s kamarátmi o bôžikoch Lar vyústi do domáceho rozjímania na toalete nad básňou barokového básnika Bedřicha Bridela, v *Éclats de sel* si Ludvík zas spomína na básne a grafiky Bohuslava Reyneka, ktorého ma Sylvie Germainová obzvlášť v obľube, venovala mu totiž samostatné dielo pod názvom *Bohuslav Reynek à Petrkov: un nomade en sa demeure*²² (1998). Na úvod k epilógu Plačky si vybrala tieto verše slovenského barokového básnika Petra Benického:

*Pták častým spívaním,
jelen utíkaním
mnohýkrát skok stracuje,
ryba tez do vrše,
když jednúc pustí se,
ven z vrše netrefuje.
Rozum take lidský
míva zmysl tešký,
nemůž všecko pochopit.
Nenarodil se ten
človek, který by sen
mohl každý vyložit.*²³

Tieto verše su inak v knihe výborne preložené do francúzštiny (dá sa predpokladať, že samotnou Sylvie Germainovou) a tematicky potvrdzujú práve tretiu kategóriu: rozumom sa nedá všetko pochopiť, čo je zároveň aj vyústením oboch románov, keďže i Ludvík i Prokop dôjdu práve k tomuto poznaniu. Okrem už uvedených básnikov, autorka cituje tiež verše Karla Hlaváčka, Vladimíra Holana (ten je v Plačke citovaný až trikrát), Jána Skácela, Jiřího Karáska ze Lvovic, Jaroslava Seiferta, Jána Zahradníčka, Jiřího Ortena a Ivana Wernischa. Výberom básnikov Sylvie Germainová preukazuje jednak hlboké poznanie českej a slovenskej tvorby, na druhej strane výber sám o sebe veľa napovie: s výnimkou Bridela, Benického a Hlaváčka, väčšina žila v dvadsiatom storočí a viacerí z nich čelili nepriateľstvu zo strany politickej moci a minimálne jeden

²¹ Germain, S.: *Éclats de sel*, c. d., s. 67.

Text v origináli: „...savoir, ce n'est pas ingurgiter des kilos d'images et des palabres; nous sommes gavés, et nous souffrons d'indigestions, mais comme nous sommes intoxiqués nous en redemandons. Non, savoir, ce n'est pas tout voir et tout entendre en vrac, c'est apprendre au préalable à trier, à peser, à regarder et à écouter du fond du cœur.“

²² Germain, S.: *Bohuslav Reynek à Petrkov: un nomade en sa demeure*. Paris: Éditions Christian Pirot, 1998. 141 s.

²³ Vid' na: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/1043/Benicky_Slovenske-verse/1#ixzz8kE8SqfCy

z nich (Jiří Orten) bol prenasledovaný pre svoj židovský pôvod. Tento výber teda odráža tému, ktorá je čitateľom Sylvie Germainovej veľmi dobre známa: istá posadnutosť masakrami nacizmu minulého storočia, a tiež to, čo by sme mohli v skratke nazvať formou disidentstva alebo marginality, odmietania nadvlády. S výnimkou Vladimíra Holana a Jaroslava Seiferta sú básnici, ktorých Sylvie Germainová v československej trilógii cituje,²⁴ vo Francúzsku prakticky neznámi. Keďže jej diela sú prekladané do svetových jazykov, je potrebné skonštatovať, že urobila veľké gesto pre českú a slovenskú literatúru, keď ich takto vďaka inklúzii do svojich vlastných textov zviditeľnila. A tematicky všetky citované verše výborne dokresľujú dej románov alebo symbolických dvanásť zjavení Plačky.

Okrem citovania poézie Sylvie Germainová približuje francúzskym čitateľom aj československé výtvarné umenie. V románe *Immensités* zakomponuje do deja podrobný opis barokových sôch Matyáše Bernarda Brauna (1684–1738) v obci Kuks (tzv. plastiky Cností a Nerestí).²⁵ V knihe *Éclats de sel* má Brum vo svojom byte vystavené grafiky Bohuslava Reyneka a dvakrát je v románe spomenutá socha rabiho Löwa, ktorú v roku 1910 vytesal český sochár Ladislav Šaloun. V Plačke sú zas spomenuté fotografie Židov strednej a východnej Európy od Romana Vishniaca.

Celá československá trilógia odráža teda túžbu autorky podeliť sa s francúzskymi čitateľmi o svoj pohľad na túto krajinu v srdci Európy, ktorú výborne pozná, pretože v nej žila, priblížiť im jej kultúru a osudy ľudí, ktorí v nej trpeli pod nacizmom a potom za komunizmu. Implicitné i explicitné odkazy na československé umenie zas popretkáva inými odkazmi na francúzsku, prípadne svetovú, literatúru, a tak nepochybne stavia kultúrne mosty medzi Východom a Západom.

4. Záver

Z tematického rozboru československej trilógie je zrejmé, že Sylvie Germainová sa zaujíma o miesto človeka na svete, o dušu a o základné existenčné otázky. V tomto smere je súčasťou veľkej európskej literárnej tradície. Mnohopočetné odkazy a citácie z diel českých a slovenských autorov, ktoré zakomponovala do svojich diel dokazujú, že aj títo autori sú súčasťou tej istej tradície a tak možno povedať, že Sylvie Germainová nielenže vzdala hold československému umeniu, ale preukázala aj jeho veľkoleposť.

A sama sa preukázala ako znalkyňa a milovníčka slovanských krajín a kultúr, keďže odkazy na slovanskú kultúru a dejiny sa netýkajú len československej trilógie. Poľsku je venovaná jej kniha *Cracovie à vol d'oiseaux*²⁶ (2000) a cestu, ktorú vykonala z Moskvy do Vladivostoku Transsibírskou magistrálou, opísala v zbierke esejí *Le monde sans vous*²⁷ (2011) a pre ňu typickou intertextovou hrou votkala do ich riadkov citácie a iné referencie na ruských básnikov ako Anna Achmatovová, Boris Pasternak či Osip Mandelštam. Ide teda o autorku, ktorú by bolo potrebné komplexne skúmať aj v širších jazykovo-historických a predovšetkým slovansko-európskych súvislostiach, nielen ako predstaviteľku súčasnej francúzskej prózy.

²⁴ Je potrebné podotknúť, že citácie z českej poézie sa neobmedzujú len na tieto tri diela, Jaroslava Seiferta cituje aj v diele *Chanson des mal-aimants* (2002) a Bohuslava Reyneka spomína aj v svojom esejistickom diele.

²⁵ Matyášovi B. Barunovi venovala Sylvie Germainová aj jeden zo svojich článkov, vid' Germain, S.: Le chef d'œuvre de Braun en Bohême: Kuks, un théâtre de pierre. In: L'Œil, n° 494, marec 1998, s. 76-83.

²⁶ Germain, S.: Cracovie à vol d'oiseau. Paris: Éditions du Rocher, 2000. 116 s.

²⁷ Germain, S.: Le monde sans vous. Paris: Albin Michel, 2011. 144 s.

La trilogie tchécoslovaque de Sylvie Germain: des ponts culturels entre l'Ouest et l'Est

Adriana Lastičová

L'écrivaine française contemporaine Sylvie Germain a vécu sept ans, de 1986 à 1993, dans l'ancienne Tchécoslovaquie. Le séjour l'a inspiré pour écrire trois œuvres, publiées indépendamment, même si la critique ultérieure les classe souvent sous le nom de la trilogie dite tchécoslovaque : *La Pleurante des rues de Prague* (1992), *Immensités* (1993) et *Éclats de sel* (1996). En se servant de la base méthodologique du thématisme et de la classification en catégories hyperonymiques, cette étude analyse et établit les éléments thématiques récurrents qui ont trait à la quête spirituelle dans la trame narrative de ces œuvres. En même temps, notre intérêt est de souligner les nombreuses références que Sylvie Germain fait à la littérature et à l'art tchèques et slovaques et l'étude en cite quelques exemples les plus importants.

De l'analyse thématique de la trilogie tchécoslovaque, il ressort que Sylvie Germain s'intéresse à la place de l'homme dans le monde, à l'âme et aux questions existentielles fondamentales. À cet égard, elle s'inscrit dans la grande tradition littéraire européenne. Les nombreuses références et citations d'auteurs tchèques et slovaques qu'elle a intégrées dans ses œuvres prouvent que ces auteurs font également partie de la même tradition, et l'on peut donc dire que Sylvie Germain a non seulement rendu hommage à l'art tchécoslovaque, mais qu'elle en a également démontré la grandeur. Et c'est aussi pour cette raison que la trilogie tchécoslovaque de Sylvie Germain peut être considérée comme l'un des ponts culturels entre l'Ouest et l'Est.